

Fodor Péter

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a pandémia idején

Tekintsük át az elmúlt közel két évet, mintha naplót olvasnánk: 2020–2021 már biztosan a koronavírus-járvány jegyében telt. Új feladatokat, megoldandó problémákat jelentett a pandémiával való szembesülés, a helyzet értékelése, a cselekvés, a döntések előtti konzultáció, a könyvtárlátogatók és a könyvtári dolgozók tájékoztatása. Mindehhez hozzájárult a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulása, a Munka törvénykönyve hatálya alá helyezésük, feszes határidőkkel 2020-ban.

Talán ezeket tekinthetjük kiindulópontnak ahhoz a munkához, amelyet a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) is végzett a mögöttünk hagyott két esztendőben. Néhány kiemelkedő esemény felidézése a teljesség igénye nélkül azért is fontos, mert megerősített bennünket abban, hogy a szokatlan, nehéz pillanatokban, hosszú hetek, hónapok alatt a könyvtár dolgozóinak kreativitása, áldozatkészsége példamutató volt, és ma is működik. Nem volt ez egyszerű és könnyű az olvasóknak, a használóknak, a látogatóknak és a könyvtár munkatársainak sem.

Ha majd egyszer valaki áttekinti az FSZEK ebben az időszakban folytatott munkáját, akkor biztosan azt fogja rögzíteni, hogy a könyvtár tette a dolgát, szolgáltatott, ha személyesen nem lehetett, akkor folyamatosan bővülő kínálattal, online formában. Ha kellett cserepontot működtetve: az épületen kívül, ajtóban, ablakon keresztül szolgáltatva az olvasók számára az előre kikért dokumentumokat, ha kellett nyári szünet nélkül.

Ezt azért tartom fontosnak, mert megfelelő felkészültséggel, önállóan, kezdeményezőleg kezeltük az előre nem látható helyzeteket. Minden esetben betartottuk a kormányzati, fővárosi rendeleteket, mérlegeltük az ajánlásokat.

Néhány említésre méltó fordulópont 2020–2021-ben:

- 2020. február 4. és március 12. között az első járvány megelőző intézkedések, cselekvési terv kidolgozása a könyvtárlátogatók és dolgozóink érdekében. Ez a kezdeti időszak időnként meglepetést, olykor természetesen értetlenkedést okozott. Gyakori kérdés volt az olvasók részéről, hogy miért? Mindenesetre beszereztük a szükséges felszereléseket, biztosítva a dolgozóink védelmét, a maszkokat, a kesztyűket, a kézfertőtlenítő szereket.
- 2020. március 13. és június 30. között teljes zárvatartás. Fertőzés elleni elválasztó plexifal felszerelése valamennyi könyvtárban. Ekkortól számítható az online szolgáltatások felfutása, az előrehozott állományellenőrzések megszervezése, a távmunkarendszer alkalmazása, a megkezdett beruházások folytatása.
- Ebben az időszakban került bevezetésre a Fővárosi Önkormányzat döntése alapján a Budapest-pótlék, ami kifejezte a fenntartó elismerését, és érthetően igen kedvező fogadtatásra talált a dolgozók körében.
- Az Országgyűlés elfogadta a 2020. évi XXXII. törvényt a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, amely először értetlenséget, bizonytalanságot váltott ki a munkatársakból.
- Az FSZEK 2021. július 1. és 22. között két ütemben nyitotta ki a könyvtárait.

2021. szeptember 7. és november 10. között már a megszokott teljes nyitvatartási időben szolgáltatunk. Mindeközben a jogszabályi kötelezettségeinknek eleget téve megvalósult a kulturális szférát érintő jogviszony-átalakulás: a Közalkalmazotti törvény hatálya alól a Munka törvénykönyve hatálya alá kerültünk. Az FSZEK dolgozóinak mindössze négy százaléka nem élt a váltás lehetőségével. Közülük öt fő egyébként is nyugdíjba készült. Ugyanakkor kedvező visszhangot váltott ki az FSZEK-dolgozók körében a 2021. évi 6%-os béremelés. A Fővárosi Önkormányzat, a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete (KKDSZ) országos szervezete és az intézmények megállapodása alapján a törvényben előírt kedvezményeket további öt évre, 2030-ig garantálják a szerződő felek: a végkielégítést, a jubileumi jutalmat, az alap- és pótszabadságot, a Budapest-pótlékot. És szintén ebben az időszakban befejeződött az Ötpacsirta utca 4. szám alatti épület rekonstrukciója.

- 2020. november 11. és 2021. május 4. között újabb bezárás.
- 2021. február 10. és március 6., illetve április 12. és május 4. között könyvtári cserepontok működtek az épületeken kívül.

- Május 5-én újra nyitva, de július 3-áig továbbra is fenntartottuk olvasói igényre a cserepontokat is.
- Július 5. és szeptember 3. között minden könyvtár nyitva volt, nem tartottunk nyári szünetet.
- Szeptember 6-ától teljes nyitvatartás.

A nyitásig folyamatosan tájékoztattuk az olvasóinkat a lehetséges könyvtárhatalásról, bevezettük a tagsági viszony folyamatos hosszabbítását, és a kölcsönzött dokumentumokat is automatikusan meghosszabbítottuk, késedelmi díj nélkül. Jelentős számban vettük igénybe a távszolgáltatásainkat. Olvasóink újabbnál újabb ötletekkel, kívánságokkal fordultak könyvtárosainkhoz, akik nagy empátiával, kreativitással és nagyon sok új kezdeményezéssel igyekeztek kiszolgálni a felmerült igényeket.

Személyre szóló e-mail-üzenetekben, valamint a hagyományos és a közösségi médián (Facebook, Instagram) keresztül is folyamatos tájékoztatást adtunk. A használóink megosztották velünk véleményüket, a kapcsolat jól működött az olvasók és a könyvtár között. Természetesen mindig volt egy-két olvasó, aki a járványügyi szabályokat át- és felülírva tett javaslatot, hogy bezárás helyett legalább őt engedjük be.

Az FSZEK dolgozói számára is kiemelten fontosnak tartottuk a folyamatos informálást.

2020-ban hét főigazgatói utasítást, hat tájékoztatót; 2021-ben négy főigazgatói utasítást, három eljárásrendet, kilenc tájékoztatót adtunk ki.

Az FSZEK dolgozói két alkalommal is részt vettek önkéntesként – adminisztrációs feladatot ellátva – a Fővárosi Önkormányzat ingyenes koronavírus-gyorseszt programjának lebonyolításában.

Közben befejeződött a III. kerületi Békásmegyeri Füst Milán utcai Könyvtár bővítése és felújítása. Áadtuk a VI. kerületi Teréz körút 2–4. szám alatti kétszintes, hétszáz négyzetméter alapterületű Körúti Könyvtárat, a Központi Könyvtár épületének teljes 8. szintjén kapott helyet a Zenei Gyűjtemény. Ez utóbbiakról két különálló cikket olvashatnak.

Elkészült a IV. kerületi Király utcai Könyvtár tini és gyermek olvasók számára kibővített új tere, és bővült a IX. kerületi Börzsöny utcai Könyvtár gyerekrészlege.

Megtörtént a Szerzeményezési és Feldolgozó Osztály, az Informatikai Osztály új, megfelelő körülmények közötti elhelyezése. Befejezés előtt van a Központi Könyvtár Tájékoztatási Osztályának és a Szociológiai Gyűjtemény új tereinek a kialakítása. Mindeközben megnyílt az Ötpacsirta Szalon, amely a Palotanegyed új kulturális találkozóhelye lett.

FSZEK Békásmegyeri Könyvtár

FSZEK Börzsöny utcai Könyvtár

2021-ben a Fővárosi Önkormányzat megvásárolta a XXIII. kerületi Grassalkovich úti Könyvtár előtti volt banképületet. Így az 1973-ban, a város-egyesítés centenáriuma épült könyvtár új terekkel bővül. Terveink szerint 2023-ban, Budapest egyesítésének 150. évfordulójára elkészül Soroksár új könyvtára, amely olvasóligettel is várja majd az olvasókat.

Kiemelt feladatunk a városegysítési jubileumi programban való részvétel, amelynek egyik meghatározó eseménye lesz a Budapest Könyvfőváros 2023 projekt, amely az FSZEK koordinálásával valósul meg.

A kormányzati döntés alapján 2022. január 1-től 20%-os béremelésben részesül a kulturális terület, amely hozzájárul a könyvtári dolgozók megbecsüléséhez is.

* * *

A naplójegyzeteket éppen azzal a programmal fejezem be, amely a 2021–2027 közötti időszakra fogalmazza meg az FSZEK stratégiáját. Ez azért is fontos, mert folyamatosságot jelent a 90-es évek első felétől kezdve a könyvtár életében, hiszen az eddigi stratégiák jól szolgálták a könyvtár szolgáltatási szemléletének erősítését, hozzájárulva a könyvtárhálózat épületi, informatikai, szakmai megújításához.

A 2021–2027 közötti stratégia mottója:

***A mi városunk.
A mi könyvtárunk.
A közös történetünk.***

FSZEK. Budapest könyvtára

A szokásoknak megfelelően a munkatársak ötlete, véleménye alapján terveztük. Munkacsoportok készítettek el az anyagot, amelyet 2021 nyarának végén tizenhárom alkalommal, kétszázöt munkatársunk részvételével beszéltünk meg, valamint tizennégy kolléga tett írásbeli észrevételt. 2022. február 22-én fogadta el a Fővárosi Közgyűlés Emberi Erőforrások Bizottsága az FSZEK következő időszakának elképzelését.

Ebben az évben kerül lezárásra az „Én könyvtáram” 2017–2020 közötti EFOP 3.3.3. – VEKOP/16 projekt, amelyben az FSZEK felkért konzorciumi partnere volt a Szentendrei Szabadtéri Múzeumnak. Jelenleg a fenntarthatósági feladatainkat teljesítjük.

A Covid-19 2020–2021-es hatása nemcsak befolyásolta, de meg is határozta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tevékenységét. Komoly szervezéssel, a kollégák fegyelmezett munkájával, az olvasók együttműködésével a könyvtár megőrizte működőképességét és új szolgáltatásokkal, fejlesztésekkel növelte szolgáltatásait.

Az FSZEK így továbbra is Budapest meghatározó kulturális alapintézménye. Fejlesztési, szolgáltatási elgondolásait az olvasói, használói igényekre építve, a munkatársak véleménye, javaslata alapján, a szakmai trendeket figyelembe véve valósítja meg.